

Í Eystrum

Soleiðis sá út í Eystur, sum listamálarin William Smith, í Vági, sá tað í 1936. Tað var valahús og tað var so stásiligt inni, at tað sigst um ein mann, at hann spurdi um hann var komin í himmiri, einaferð hann lét eyguni upp, eftir at hann var borin inn tí hann lá fyrri deyðanum

Býlingurin í Eystur í Porkeri er ógvuliga gamal. Ein søgn sigur, at í Eystur búðu tveir brøður. Annar æt Símun og hin Eyðun. Símun búsetti seg á øðrum staði, men Eyðun var mógvandi her. Hildið verður, at staðarnavnið í Eystur er eftir hesum sama manni. Jørðin vestan fyrri húsini verður nevnd Eyðunsjörð, ein fløttur verður nevndur Eyðunsfløttur og ein heygjur Eyðuns Reyn.

Hvørum sjálvst staðarnavnið í Eystur er sett saman av er ikki heilt greitt. Oman fyrri húsini er Eysturtrøðin (Eyðunsatrøð) og niðan fyrri er Eyðunsørk, sum er bytt í helvt: eystara og vestara.

Tann fyrsti, sum vit vita um hevur festið í Eystur, er Peder Jacobsen. Í Færøske Kongsbønder 1584-1884 verður nevnt, at umframt hálva mörk í jørð í Eystur, hevur hann eisini festini í Gjörðum, sum er 6 3/8 merkur og á Heyggi, sum er 2 merkur. Heisn sami Peder Jacobsen er lögmaður í Føroyum. Sagt verður, at umframt Steigargarði í Sandvági hevði hann festi, á Sundi, á Kirkju, í Froðba og í Hovi.

Peder Jacobsen átti tveir synir: Zacharias, sum varð sýslumaður í Norðoyggjum og búið á Viðareidi og Jákup, sum festi hálvan Gjörðagarð í Porkeri.

Næsta festaran í Eystur, Anders Magnussen, vita vit einki um.

Um eftirmann hansara Michel Joensen vita vit, at hann er foddur fyrri 1620, og at hann festi í 1649. Í

tingbókunum verður hann í 1689 nevndur *en gammel mand*. Hann eigur tveir synir: Magnus og Mikkjal, sum giftist til Fámjins og tvær døtur: Malenu og Margrethu, sum eisini verður gift í Fámjin.

Magnus festir í Eystur 1. okt. 1690. Umframt ta hálva mörkina, sum hann festir, eigur hann 4 merkur og 1 gyllin. M.a. liggur ein partur av ognini í Sunnba, og tað hevur við sær, at elsti sonurin Tummas búsetir seg í Sunnba. Børnini hjá Magnusi og Sunnevu Zachariasdóttir vóru: Tummas, Jákup, Jógván og Niclas og døturnar: Christen, Cathrina og Marin.

Jákup festir í Eystur í 1712 og 4 gyllin í Hovi. Børnini eru: Magnus, sum tekur við eftir pápa sín, Zacharias, sum giftist til Aar og festir tvær merkur í prestajørð við Geil, Jógván, sum giftist til Sunnbiar og búið í Liða. Døturnar vóru: Marin, sum giftist til Sunnbiar og búsettist Niðri í Gardi og Sunneva, sum giftist við Johannes Joensen.

Magnus festir í Eystur í 1739: hann eigur einkarson, Jógván, sum festir í 1770. Jógván giftist við Sunnevu Jespersdatter úr Porkeri, og tey eiga: Magnus, sum festir í Eystur eftir pápa sín og Jógván, sum bygd húsini í Skálanum. Húsini í Skálanum eru grannahúsini í Eystur og eru bygd fyrst í 1800 talinum. Tey eru ógvuliga sjáldsom, at tey at tey eru laðað upp ígjøgnum, og tey standa uppi enn. Dóttir Jógváns og Sunnevu, Marin giftist til

Trongisvágs.

Magnus giftist við Marini Niclasdatter úr Bökkum. Tey eiga børnini: Jaspur, sum festir eftir pápa sín í 1809, Súsanna, sum var ógift og Sunnevu, sum giftist við Daniel Guttesen úr Lopra. Eftir Løbners tabel 1813 eiga Magnus og Marin eisini 11 1/2 gyllin í ogn og part í áttamannafari.

Jaspur giftist í 1820 við Sunnevu frá Hvanndalsá í Vági. Hann festir í 1932. Tey fyrstu børnini hjá teimum hava eftirnavnini Jespersen ella Jespersdatter, men tá ið vanligt verður at fáa sær onnur sum eftirnavn, fáa tey sær eftirnavn- ið Øster. Tann elsti sonurin, Magnus giftist við konu úr

Froðba og tey búsettu seg í Tippinum á Tvøroyri. Michal (Kalurin í Eystur) festi eftir pápa sín.

Triði sonurin Poul fær eftirnavn ið Øster, og hann búsetist á Førdum í Froðba og fjórði sonurin, Óli Øster búsetist eisini á Tvøroyri. Døturnar eru: Marin, sum doyrv av sjúku 11 ára gomul, Anna Sofia, sum giftist í Nes í Hvalba, Marin giftist í Nýagardar í Porkeri, Súsanna giftist til Froðbiar og búið undir Skorum. Tær yngstu døturnar hjá Jaspuri og Sunnevu Suffia og Elsebeth vóru ógiftar og búsettust í Havn og á Tvøroyri.

Kalurin í Eystur giftist við Súsannu Kristinu Fredrikku úr Nýagardum. Fýra

av børnum teirra doyðu, aðrenn tey vóru seks ára gomul. Sonurin Niels Jacob giftist við Súsannu Malenu úr Skálanum, og hann var fyrri tí óhappi at drukna á vágni. Hann var við eini eingilskari slupp, sum kom inn á vágni eftir honum. Róðurarmurin sló út í borði og Niels Jacob datt fyrri borði og druknaði. Hetta var 16. juli 1892. Eftir sat konan við tveimum smábørnum. Tað kvöldið hoyrdist gráturin úr Eystur líka á Heyggi, segði tiltakni skiparin Dias á Heyggi, ið var óviti tá og hevði sætt tilbúðin. Dóttir Kalin og Gomlu Stinu, Michalina á Miðjörð var eisini fyrri tí vanlagnu at missa fyrra mannin Jens av Fløttinum, ið bara 28 ára gamal sló út av Tjaldrinum undir Íslandi. Hann var skipari á Tjaldrinum. Hon giftist aftur við Jaspuri Miðjörð úr Hovi, og tey vóru eisini fyrri tí vanlagnu at missa sonin Niels Jacob, sum í 1934 druknaði í Vikarsundi, 28 ára gamal.

Í teirra stutta hjúnarlagi áttu Niels Jacob og Súsanna Malena, Mikkjal Paula, sum fekk sær konu úr Elduvík, Stinu, sum giftist við Petur á Duritufloitti úr Porkeri og Marina, sum giftist til Sörvágs.

Lítið er at ivast í, at ein fadirløysingur sum Mikkjal Pauli man hava fingið mong eftirlæti, tí søgurnar eru nógvur um, hvussu Tórstein í Bökkum og hann tókust við uppi í Eystur og har á leið í uppvækstrinum. Tórstein var eisini fadirløysingur og vaks upp í grannahúsum undir Homrum eitt sindur vestan fyrri Eystur.

Tórstein, ið var frásøgumaður sum fáur, visti frá nógvum beistagerðum, sum hann og Mikkjal Pauli høvdu fyrri. Einaferð teir spældu oman fyrri húsini, funnu teir upp á taka steinar undan einum stórum kletti og fáa hann á bólt. Hetta eydnaðist teimum, og steinurin fór á bólt, tvørtur yvir húsnum og fór niður gjøgnum takið á fjósinum og stóðgaði í flórinum beint aftan fyrri kúnna. Har var einki annað at gera enn at halda til fjals, og ikki fyrr enn móti kvöldi torðu teir

aftur at húsnum.

Mikkjal Pauli og Hansina úr Elduvík giftust í 1907 og fingi fýra synir og tvær døtur. Synirnir Niels og Alfred, sum báðir vóru ógiftir vóru teir seinastu, sum búðu í húsnum í Eystur. Tá ið Niels var deyður, flutti Alfred til Havnar at búgva fyrst í sjeftiárunum. Síðan hevur eingin búð í húsnum í Eystur.

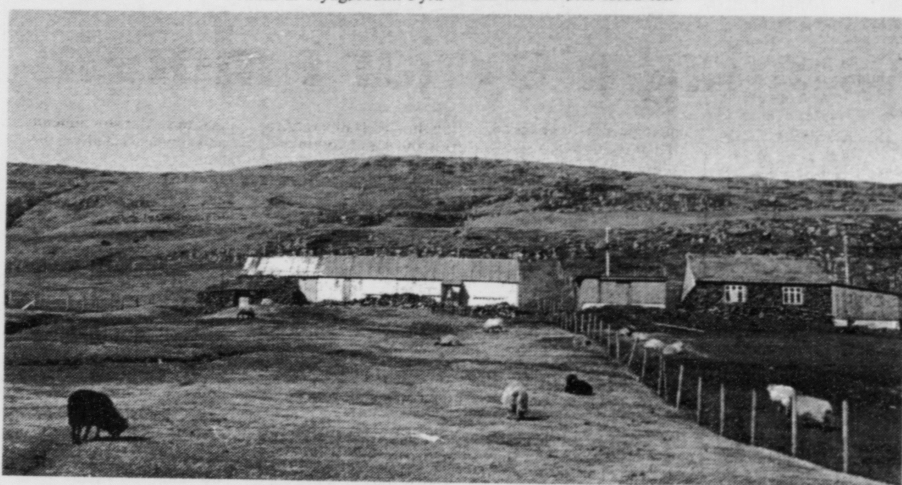
Nær húsini, sum nú eru í Eystur eru bygd, vita vit ikki við vissu, men hildið verður, at tey eru bygd í 1860 ella 1870 árunum. Seinri - í 1880 árunum - eru tey bygd stórrí eystureftir, samstundis sum durur varð gjörður á suðursíðuni.

Tey gomlu sethúsini í Eystur vóru niðan fyrri. Tað, sum var fjós tey seinnu árin, var vestari endi á teimum upprunaligu sethúsum. Og har hevur fólk búð síðan í 1500 talinum.

At núverandi sethús í Eystur hava verið stásiligt tá á døgum við trægólvi, sigur ein søga okkum frá. Tá ið Marin undir Homrum í grannahúsum vestanfyri doyði stutt fyrri jól í 1898, varð Kalurin, maður hennara borin inn í Eystur. Hann var eisini ússaligur og lá fyrri deyðanum. Tá ið hann einaferð sló eyguni upp, spurdi hann, um hann var komin í Himmiri, tí her var so fint. Kalurin undir Homrum andaðist dagin eftir og konan og hann fóru í somu grøv.

Fornminnafelagið í Porkeri hevur keypt húsini í Eystur. Hesin býlingurin er eitt tað besta dømið um ein føroyskan býling við tvinnum sethúsum, fjósi, løðu, hjalsgrund, gróthúsi, køsti, sornhúsi, hvanngarði, matará við lækju og øðrum, sum eyðkendu eini føroysk bóndahús. Umhvørvið er óspilt og vakurt, og tað er okkara vón, at tað eydnaðist at fáa henda býlingin settan aftur í upprunaligan stand, og tað er einki at ivast í, at tá verður hetta eitt tað besta savnið av sínum slag í landinum.

Magnus Hansen

Og soleiðis sær út í dag. Fornminnisfelagið í Porkeri hevur fingið húsini og ætlar at gera tey ístand